

Angel Aldaz, ihabendarra

Angel Aldaz Ihabenen sortu zen 1914ean, Basaburuan, beraz. Nekazaria, gerran ibilitakoa, eta baita postari ere Imotz eta Basaburuan. Gaur egun, Iruñean bizi da, zeharrendako egoitza batean.

Ihabenen sortua izateagatik ere, bertze herri batek piztu zuen haren bertsolarako afizioa, Angelek berak azaldu digun bezala: «Hori etorri zitzaidan neri 12 urte nituelarik, artzai koxkor joan nintzelako Ixasoko Zurginenean. Ihaben aski erdaldundua zegoen garai hartarako, eta, Ixaso oso euskalduna zen, ordea. Artzai nindabilelarik, kantua gustatzen zitzaidan asko, eta, orduan, hasi nintzen kantatzen... pisket kariño hartu eta afizioa sartu zitzaidan. Gero kanpeonatoak hasi zirelarik hasi nintzen saltsatzen, me-joratu eta zerbait gehiago ikasiz...»

Gerra ondoko txapelketak aipatu ditu Angelek, Nafar Diputazioak 60tik aintzinerara sei urtez (60, 61, 63, 64 eta 66an) antolatu zituenak Pedro Diez de Ultzurrun medikuaren gida-

ritzapean. Horietan denetan hartu zuen parte, eta, hainbat finaletan ere. «Ongi dauzkit gogoan final horiek. Ongi tratatzen ziguten, Hiru Erregetakako Hotelera eraman, hantxen ederki bazkaldu, saria eman ere bai, majo...» Kanturako arras ahots ezti eta garbikoa, «ikaragarri gustora eta poz handiz» kantatzen zuena, eta, «baterre ikaratu gabe, lasai, lasai» gainera, entzulegoa handia izan arren.

Txapelketatik at abesten zuen ere, noski, «kanpeonatoz landa, —dio Aldazek—, jaiero herrietan, eta kartero nindabilelarik festa guzietan bazkaltzen eta afaltzen ni nintzen inbitatu printzipalena... bertso eta kantuak, denetatik botatzen ginuzen orduan, bai denak bertsolari ziren, edaten delarik denok bertsolari...»

Gaur egungo bertsolaritza diferentea da, diferentzia handia dago arront, Angelen eritziz: «Beste estilo bat da oraikoa. Oraiko gazteak ilustratuagoak dira, gehiago ikasi dute, hobeki prestaturik, bertsoa behar den bezala botatzeko... gaiak oraikoak

Angel Aldaz mikrofonoen aitzinean kantari. Aldamenean Alfonso Irigoien gaijartzailerik, Gibelean, bertsolari batzuk eserita. Makila eskuartean duena Martin Oreja da, Errazkingoa. Oinez joan zen Orexa oihanetan barna, Aralarren zehar Etxarri Aranazerraino. Saio hau 1961ko finala izan zen, urriaren 29an jokaturia. Aldaz ez zen sailkatu, baina bertso batzuk bota zituen hala ere.

dira franko zailagoak...»

Bapateko bertsoak, bertso zaharrak eta baita rantxerak ere ederki kantatzen dakien bertsolaria dugu Angel Aldaz, oroimen argikoa, gainera. Bertso bat, berak paratutako

bertso bat ekarriko dugu paper honetara. 1962an, Manuel Iriarte bertsolari zenari bertso bat kantatzeko eskatu zioten eta hau bota zuen:

Heriotzak eztu inoiz barkatzen ez zarra eta ez gaztia

TXAPELKETAKO ohizko agurra honela kantatu zuen Angel Aldazek 1960an, Lesakako kanporaketan:

San Permin txiki zu izanikan herri hontako zaindari zure laguntza nik behar nuke hemen hasteko kantari Nola urrutitik etorri danai ala bertakoei bihotz bihotzez esate'izutet arratsaldeon denai

Luzia Goñi, aizaroztarra

Luzia Goñi Aizarozko Olan etorri zen mundura 1928an. Mundu luzea korritua du emakume honek. Gazte gaztetik bertsoak gustatu zaizkio, baino berak egin dezake guk baino hobe bere buruaren aurkezpena, bertso jarrietan, beti ere:

Hamalau ofizio
hamabost mixeri
hori gertatzen zaio
beti Luziari
lehenengo arrantzale
gero sukaldari
zahartuta ondoren
nabil bertsolari

Hirurogei ta bi urte
fundamentu gutxi
nahiago dut nik hola
urte askoan bizi
juergan ahaztutuz zaizkit
gaitza eta minak
zein izan leike gazte
laguntxo maitiak

Udan taloa egiten
nabil perietan
Eskulangintza dela
ta erakusketan
Donostira joan nintzen
Santo Tomasetan
hantxe bai saldu nuen
taloa benetan

Zazpi senide gera
oraindik munduan
baita ere bi alaba
baditut ondoan
bost bilobatxo eder
nere inguruan
senarra aspalditik
dut beste munduan

Luzia bertso idatzietan saiatu da, batez ere. Doñuekin bere trebezia erakusten du hala nola erdarazko hitzak eta kantuak bapatean itzultzeko, kantua bera euskaraz paratuz. Bertsoaren arau zehatzetan sartzen ez bada ere, beste esparruak lantzen di-

tu. Halaber, zer edo zer badu egin a olerki bidean. Azpimarratzekoa da ez dela nonnahi izaten halako emakume bat, era horretan eta inolako lotsarik gabe jendaurrean agertzeko eta berak duena azaltzeko.

Bertso sorta luzeak eginak ditu gai ezberdinak hartuz: bere ingurua, jaioterri, ibarra, arazo sozialak, Del Burgori idatzitakoak, urtero bertso berriak sanferminetan, eta berak dioen bezala, «burutik pasatzen zaizkiten guztiak». Beraz, bada arrazoi aski emakume honi ere omenaldia egiteko.

Lesakako kioskoan kantari agertzen da Angel Aldaz 1960ko irailaren 25ean egindako argazki honetan, atzean Alfonso Irigoien gaijartzailerik duela. Nafarroako Bertsolari Txapelketako finala jokatzeko ari zen egun horretan, eta Aldaz txapelaren bila lehiatu zen.